

Rukouspalvelukset. Kiitosrukouspalvelus

Epistola kiitosrukouspalveluksessa

(Ef. 5: 8 b - 21)

”Veljet, eläkää valon lapsina. Valo kasvattaa hyvyden, oikeuden ja totuuden hedelmiä. Pyrkikää saamaan selville, mikä on Herran mielen mukaista. Älkää osallistuko pimeyden töihin; ne eivät kannu hedelmää. Tuokaa ne päivänvaloon. Mitä sellaiset ihmiset salassa tekevät, on häpeällistä sanoakin, mutta kaikki tulee ilmi, kun valo sen paljastaa. Kaikki, mikä on paljastettu, on valossa. Sen vuoksi sanotaankin: - Herää, sinä joka nukut, ja nouse kuolleista, niin Kristus on sinua valaiseva! Katsokaa siis tarkoin, miten elätte: älkää eläkö tyhmien tavoin, vaan niin kuin viisaat. Käyttäkää oikein jokainen hetki, sillä tämä aika on paha. Älkää olko järjettömiä, vaan ymmärtäkää, mikä on Herran tahto. Älkää juopuko viinistä, sillä siitä seuraa rietas meno, vaan antakaa Hengen täyttää itsenne. Veisatkaa yhdessä psalmeja, ylistysvirsiä ja hengellisiä lauluja, soittakaa ja laulakaa täydestä sydäimestä Herralle ja kiittäkää aina ja kaikesta Jumalaa, Isää, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä. Alistukaa toistenne tahtoon, Kristusta totellen.”

Paavali asettaa tässä vastakkain kaksi eri ryhmää. Valon lapset ovat niitä, jotka ovat uskollisia ja noudattavat Jumalan käskyjä. Pimeyden lapset taas ovat edellisten vastakohta, he eivät noudata Jumalan käskyjä. Kysymys on käyttäytymisestä, ei pimeydestä tai valosta fysiikan lakien mukaan. Kristittyjen tulee elää tiedon ja uskon ohjaamina sekä olla esikuva myös niille, jotka eivät usko. Heidän toiminnassaan näkyy hyvyys, oikeus ja totuus, minkä aikaansaa Pyhä Henki.

Väärään toimintaan ei saa osallistua, mutta väärä toiminta on ”tuotava päivänvaloon.” Ilmaus merkitsee jonkin väärän teon paljastamista tai siitä nuhtelemista, mitä verbiä vanha suomennos käyttää. Kyse on velvollisuudesta oikaista väärällä tavalla toimijaa. Se ei merkitse toisen ihmisen tuomitsemista (vrt. 1: Kor. 4: 5; Matt. 7: 1). Toimimalla valon lapsina, siis toimimalla oikein, paljastuu samalla väärintoimijan toiminta. Synti viihtyy pimeydessä, mutta kun se tuodaan valoon, niin se paljastuu. Tällöin väärin toimineella on mahdollisuus katumukseen, kun hän näkee syntinsä valossa.

”Tuotava päivänvaloon” voi olla myös viittaus omien syntien tuomisesta päivänvaloon. Silloin se tarkoittaa nykyistä katumuksen sakramenttia. Siinä synnin paljastaminen tuo sen päivänvaloon ja synti ei enää orjuuta ihmistä. Synnin valta on siinä, että se pysyy pimeässä. Synnin tunnustaminen merkitsee, että synnillä ei ole enää valtaa ihmiseen. Katumus ei poista tehtyä asiaa, mutta tuo asia ei enää erota ihmistä Jumalasta.

”Herää, sinä joka nukut ja nouse kuolleista, niin Kristus on sinua valaiseva!” Tässä Paavali on lainannut osan varhaisesta kastehymnistä. Vanhan kirkon käsityksen mukaan nukkuminen tarkoittaa tässä yhteydessä synnissä elämistä. Synti erottaa ihmisen Jumalasta eli todellisesta elämästä. Nouseminen kuolleista merkitsee synnin tekemisen loppumista ja yhteyttä Jumalaan.

”Älkää eläkö tyhmien tavoin, vaan niin kuin viisaat.” Tämä muistuttaa niitä tekstejä, jotka antavat ohjeita Qumranin yhteisön elämäntavoista. Qumran oli yhteisö, jonka keskuspaikka oli lähellä Kuollutta merta ja jonka jäsenet odottivat innokkaasti Messiaan tuloa. Johannes Kastaja oli todennäköisesti tämän yhteisön jäsen. Yhteisön jäseniä kutsuttiin essealaisiksi. Viisas elää sillä tavoin, että hän ei herätä vihaa mutta antaa muille esimerkin oikeasta elämäntavasta.

”Käyttäkää oikein jokainen hetki” on muistutus ajan vähydestä. Kristitty on aina vieraassa maassa ja ajassa. Tärkeintä on säilyttää usko ja osoittaa lähimmäisen rakkautta. Se vie kohti pelastusta. ”Tämä aika on paha” ei tarkoita sitä, että aika sinänsä on paha, vaan sitä, että pahuus vaikuttaa tässä ajassa. Tähän liittyy se, että kristityn tulee ”ymmärtää, mikä on Herran tahto” ja toimia sen mukaisesti. Kristitty luopuu langenneesta maailmasta mutta ei luodusta maailmasta.

”Älkää juopuko viinistä, sillä siitä seuraa rietas meno, vaan antakaa Hengen täyttää itsenne.” Tässä on kehoitus elää Hengen mukaista elämää. Teksti ei kiellä viinin nauttimista mutta siinä varoitetaan juopumisesta. Teksti muistuttaa paljon Paavalin kirjettä kolossalaisille (Kol. 3: 16 – 17). Viinin nauttimisen kohdalla varoitetaan riettaudesta, toinen mahdollisuus kääntää tämä sana on irštaus. Se merkitsee huonoa, epäviiveellistä elämäntapaa.

”Veisatkaa yhdessä psalmeja, ylistysvirsiä ja hengellisiä lauluja, soittakaa ja laulakaa täydestä sydäimestä Herralle.” Tässä on maininta jumalanpalveluksissa laulettavista teksteistä. Emme tarkasti tiedä, mitä nämä kolme ryhmää ovat. Psalmi viittaa Jerusalemin temppelin ”laulukokoelmaan” eli Psalmien kirjaan. Ylistysvirret ovat voineet syntyä jo juutalaisuudessa, esimerkiksi Jeesus opetuslapsineen lauloi ”kiitosvirren” ehtoollisen nauttimisen jälkeen ennen Öljymäelle lähtemistä (Mark. 14: 26) tai ne ovat varhaisen seurakunnan keskuudessa syntyneitä veisuja. Hengelliset laulut voivat olla jo uskovien eli kristittyjen keskuudessa syntyneitä lauluja, osa niistä on voinut syntyä spontaanisti.

Tässä tuodaan esille kaksi vastakkaista elämäntapaa. Liiallinen viini voi tuoda ihmiselle hetkellisen hauskuuden ja aiheuttaa tuskaa seuraavana päivänä. Jumalanpalvelus tuo ilon, joka kestää.

Ensin Paavali kehottaa kiittämään ”aina kaikesta Jumalaa”. Me olemme Jumalan luomia ja pelkästään olemassa olomme on Hänen ansiotaan. Lisäksi me saamme Häneltä Hänen armonsa. Tämä sisältää kaikkea hyvää meitä kohtaan. Ihmisen elämään kuuluvat myös vastoinkäymiset ja sairaudet. Niistäkin Paavali kehottaa kiittämään Jumalaa. Emme aina ymmärrä, mistä ja miksi meidän kielteisiksi kokemamme asiat tulevat. Voi olla, että meidän silmissämme kielteisillä asioilla on meille kuitenkin myönteinen merkitys.

”Alistukaa toistenne tahtoon” aloittaa jo uuden jakson, jossa vähän myöhemmin tarkastellaan eri perheenjäsenten suhdetta toisiinsa. Nyt tässä kohdassa korostuu toisten huomioonottaminen ja keskinäinen rakkaus. Paavalin tarkoitus ei kuitenkaan ole kumota senaikaissa yhteiskunnassa olevia suhteiden arvoasteikkoja. Tämä käy ilmi heti tämänkertaisen tekstin jälkeen (vrt. Ef. 5: 22 – 6: 9).

Epistola kiitosrukouspalveluksessa itsenäisyyspäivänä

(1. Tim. 2: 1 – 6; 1: 17)

”Poikani Timoteus, kehotan ennen kaikkea anomaan, rukoilemaan, pitämään esirukouksia ja kiittämään kaikkien ihmisten puolesta, kuninkaiden ja kaikkien vallanpitäjien puolesta, jotta saisimme viettää tyyntä ja rauhallista elämää, kaikin tavoin hurskaasti ja arvokkaasti. Tällainen rukous on oikea ja mieluisa Jumalalle, meidän pelastajallemme, joka tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden. Jumala on yksi, ja yksi on välittäjä Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jeesus. Hän antoi itsensä lunnaiksi kaikkien puolesta, todistukseksi Jumalan tarkoituksesta, kun oikea aika oli tullut. Ikuiselle kuninkaalle, kuolemattomalle, näkymättömälle ja ainoalle Jumalalle kunnia ja kirkkaus aina ja ikuisesti! Aamen.

Tekstimme alkuosa painottaa Jumalan halua kaikkien pelastumisesta. Siinä kehoitetaan rukoilemaan kaikkien puolesta. Sekä juutalaiset että kristityt rukoilivat myös esivallan puolesta. Kumpikaan ryhmittymä ei osallistunut pakanallisiin jumalanpalveluksiin tai keisarin palvomiseen. Mutta kumpikin ryhmä teki selväksi, että se rukoili hallitsijan puolesta. Tekstistämme käy myös ilmi syy tähän rukoukseen. Se ei ole isänmaallisuus vaan syyksi mainitaan halu saada ”viettää tyyntä ja rauhallista elämää”. Tämä rukous voi johdattaa siihen, että ”kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden”. Apostoli Paavali oli kirjoittanut Roomaan kirjeen, jossa hän käsitteli myös kristittyjen suhdetta esivaltaan (Room. 13: 1 – 7). Yhä edelleen Kirkko jumalanpalveluksissa rukoilee esivallan puolesta.

Teksti toi esille neljä erilaista rukouksen muotoa: anomus, rukous, esirukous ja kiitos. Teksti ei kuitenkaan määrittele niitä tämän tarkemmin.

Elämän tuli olla ”hurskasta”. Tämä on korostetusti esillä kirjeissä Timoteukselle ja Titukselle. Hurskas voidaan kääntää myös jumalan peloksi tai jumalisuudeksi. Se on oikeaa käyttäytymistä Jumalaa ja ihmisyyhteisöä kohtaan. Tällainen elämäntapa ei aiheuttanut ristiriitaisuutta ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Tekstimme toteaa perinteiseen tapaan, että on vain yksi Jumala, joka siis on kaikkien kansojen Jumala. Sana yksi yhdistää Jumalan ja välittäjän Jumalan ja ihmisten välillä, tämä välittäjä on ”ihminen Kristus Jeesus”. Galatalaiskirjeessä sanaa välittäjä käytetään Mooseksesta (Gal. 3: 19 – 20): ”Lain luovuttivat enkelit välittäjää käyttäen”. ”Yksi on välittäjä Jumalan ja ihmisten välillä” on lause, jota ei saa ymmärtää väärin. Jotkut väittävät, että tämä lause tekee Kirkosta tarpeettoman. Kirkko on tarpeellinen. Jumalan Poika tuli ihmiseksi pelastaakseen ihmiset. Suoritettuaan pelastusteon, kuoltuaan, noustuaan ylös kuolleista Hän astui taivaaseen. Mutta Hän myös lähetti Isän luota Pyhän Hengen opetuslapsilleen helluntaina. Tämän Hengen ohjaamana Kirkko toimii ja siinä vaikuttaa tämä Henki johdattaen ihmisiä kohti pelastusta, kohti taivasten valtakuntaa. Hän itse myös ilmoitti: ”rakennan kirkkoni” (Matt. 16: 18). Hän asetti Kirkkoon sen johtajat ja perusti sen jumalanpalveluksen. Kuten Maria antoi Kristukselle ihmisyyden, Kirkko esittää Hänet meille, Hänet, joka on ainoa Välittäjä.

Kristuksen tehtävä tuodaan esille: ”Hän antoi itsensä lunnaiksi kaikkien puolesta”. Tässä korostuu Kristuksen toiminnan vaikutus koko maailmaan. Sama asia ilmaistaan myös Markuksen evankeliumissa: ”Ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi kaikkien puolesta.” (Mark. 10: 45) Kristuksen ”todistus” tarkoittaa Hänen kuolemaansa, mutta maininta ”kun oikea aika oli tullut” viittaa myös Hänen koko toimintaansa. Jumalan tarkoitus tarkoittaa Jumalan lupauksen toteuttamista, ihmisten pelastamista.

Viimeinen jae tekstissämme onkin kirjeen ensimmäisestä luvusta. Se on ylistyslauselma Jumalalle.

Evankeliumi kiitosrukouspalveluksessa (myös itsenäisyyspäivänä)

(*Luk. 17: 12 19*)

”Siihen aikaan kun Jeesus oli tulossa erääseen kylään, häntä vastaan tuli kymmenen spitaalista miestä. Nämä pysähtyivät matkan päähän ja huusivat: ”Jeesus, opettaja, armahda meitä!” Nähdessään miehet Jeesus sanoi heille: ”Menkää näyttämään itsenne papeille.” Mennessään he puhdistuivat. Huomattuaan parantuneensa yksi heistä kääntyi takaisin. Hän ylisti Jumalaa suureen ääneen, lankesi maahan Jeesuksen jalkojen juureen ja kiitti häntä. Tämä mies oli samarialainen. Jeesus kysyi: ”Eivätkö kaikki kymmenen puhdistuneet? Missä ne yhdeksän muuta ovat? Tämä muukalainenko on heistä ainoa, joka palasi ylistämään Jumalaa? Ja hän sanoi miehelle: ”Nouse ja mene. Uskosi on pelastanut sinut.”

Tämä kertomus löytyy vain Luukkaalta.

Juutalaisessa yhteisössä suhtauduttiin vakavasti spitaalini leviämiseen. Lääketiede ei ollut tuohon aikaan kehittynyt ja eri ihosairauksia ei osattu erottaa toisistaan. Sen takia kaikkia erilaisia ihosairauksia pidettiin spitaalina. Spitaaliset eristettiin yhteiskunnasta ja he asuivat kylien ulkopuolella, jotta sairaus ei leviäisi. Tämä käy ilmi myös tästä kertomuksesta, sillä samarialaisten ja Jeesuksen kohtaaminen tapahtuu kaupungin ulkopuolella. Jos joku ihosairauteen sairastanut parani, niin juutalainen pappi antoi siitä todistuksen ja ihminen sai palata takaisin yhteisöönsä. Spitaalia koskevaa säännöstöä löytyy Mooseksen kirjoista (3. Moos. 13 – 14).

Tieto, että Jeesus paransi ihmisiä, oli levinnyt myös spitaalisten keskuuteen. Tällainen ryhmä, kymmenen henkeä, huutaa kauempaa Jeesukselle pyytäen apua. Nykyisen käännökseen mukaan he nimittävät Jeesusta opettajaksi, vanhemmat suomennokset käyttävät sanaa mestari. Jeesuksen aikana sana rabbi tarkoitti mestaria, joka sanana tarkoitti arvostetumpaa asiaa kuin opettaja. Sanan rabbi merkitys ”väheni” myöhemmin tarkoittaen opettajaa. Jeesus lähetti sairaat pappien luo saamaan todistuksen parantumisesta. Tässä näyttää toteutuvan se, mistä Psalmeissa kirjoitetaan: ”Hän täyttää niiden pyynnöt, jotka häntä pelkäävät, hän kuulee heidän huutonsa ja auttaa heitä” (Ps. 145: 19).

Vain samarialainen ymmärtää, mitä tapahtui. Juutalaiset eivät pitäneet samarialaisia valitun kansan jäseninä. Mutta hän koki Jumalan armon ja parantui. Hän ymmärsi tapahtuneen olevan Jeesuksen toiminnan tulos. Hän näki Jeesuksessa pelastuksen ja palasi Jeesuksen luo. Paluu merkitsee parantuneen miehen kääntymistä, hän uskoi Jeesukseen. Luukkaalla korostuu tämä asia: Jumalan armon kokeminen johtaa kiitokseen ja tunnustamiseen. Jeesusta pidetään Jumalan toimijana, joka toiminnallaan kertoo tulevasta Jumalan valtakunnasta. Tässä kertomuksessa kohteena on samarialainen, ei juutalainen. Pelastus on mahdollista kaikille, ei vain juutalaisille. Luukas korostaa

sitä, että parantunut, joka kiitti Jumalaa, on samarialainen, ei juutalainen. Muut parantuneet olivat juutalaisia, mutta he eivät ylistäneet Jumalaa, vain ”muukalainen” ylisti Häntä.

”Uskosi on pelastanut sinut.” Miehen paluu kertoo uskosta Jeesukseen. Tämä usko ei vain paranna tämän maailman sairauksista, vaan usko vaikuttaa tulevaisuudessa. Pelastus merkitsee pääsemistä Jumalan valtakuntaan.

Kristuksen pelastusteko on tarkoitettu kaikille ihmisille. Mutta Jumala ei pakoita ketään pelastukseen. Pelastusteko on vastaanotettava ja siitä on kiitettävä. Samarialaisen toiminta antaa meille esimerkin siitä. Meidän on toimittava samalla tavoin ja kiitettävä Jumalaa pelastuksesta. Tämä toteutuu jumalanpalveluksessa ja Jumalan sekä lähimmäisten rakastamisessa.